

Vapaaehtoistyön haasteet

Eläkeläiset ry valtuusto

11.6.2019

Kalevi Kivistö

Kansalaisyhteiskunta ja valtio

- Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma, yksi neljästä
- "Pelastakaa kansalaisyhteiskunta vaikka valtiovallan voimin!" (?)
- Roolit nurinpäin ?
- Demokratia: kansalaisyhteiskunta ohjaa julkisen vallan käyttöä
- Edellyttää elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa

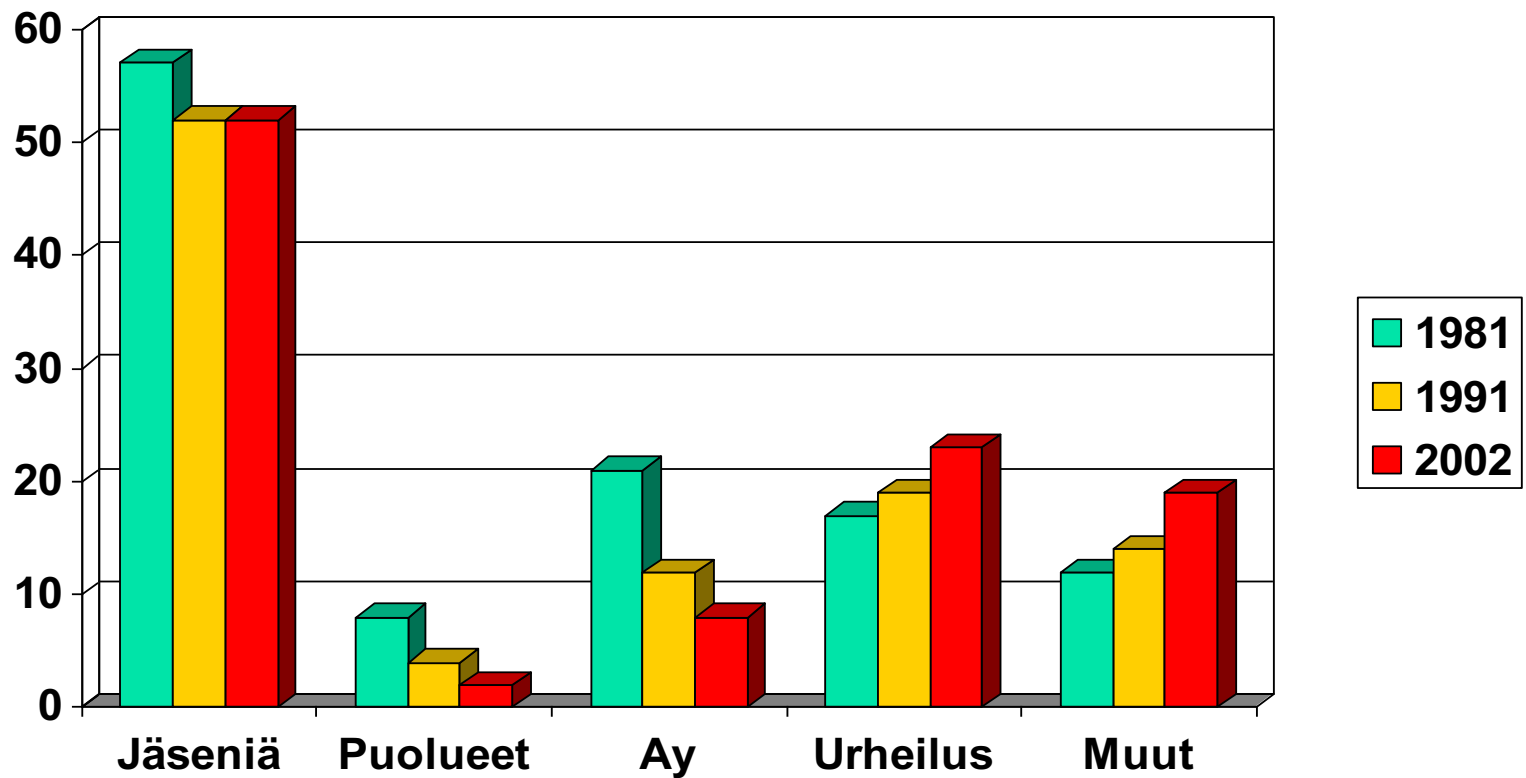

Rapautuuko kansalaisyhteiskunta

- Eroosiosta näyttöä, osallistumisaktiivisuus laskee
- Haasteet kasvavat: kv verokilpailu – julkisen talouden ongelmat – julkisten palvelujen karsinta – kolmas sektori paikkaajana
- Kansalaisyhteiskuntaan kohdistuu uusia odotuksia

Rapautuuko ... ?

Sosiaali- ja terveysalan järjestöistä

- 46 % kasvattanut jäsenmääräänsä
- 29 % saanut lisää vapaaehtoisia
- 36 % saanut lisää muita toimijoita kuin jäseniä
- Luottamustehtävissä 565 000 suomalaista
- Vapaaehtoisina 655 000 suomalaista, arvo 80000 htv, 2 mrd €/v
- Palkkalistoilla 80 000 henkilöä, joista 25000 osa-aikaista

Uudet osallistumisen muodot

- Osallistumisen muodot muuttuvat
- "Narikkaosallistuminen", projektikohtainen
- Ei muodollisen jäsenyyteen perustuva, esim. 100 000 rullalautailijaa, heistä järjestöissä 1000 – 1500

Sukupolvien osallistumiserot

- Järjestöaktiivisuus korkein 50 – 64 -vuotiailla
- Seuraavaksi korkein yli 65 -vuotiailla
- Uhka ja mahdollisuus
  - Katkeava osallistumisperinne
  - Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen

Rapautuuko ...?

- Toisensuuntaista kehitystä myös (urheilu-, kulttuuri ja sosiaali- ja terveysjärjestöt)
- Uudet osallistumisen muodot eivät näy tilastoissa
- Potentiaali kasvaa (ikärakennemuutos)
- Avaa uusia näköaloja

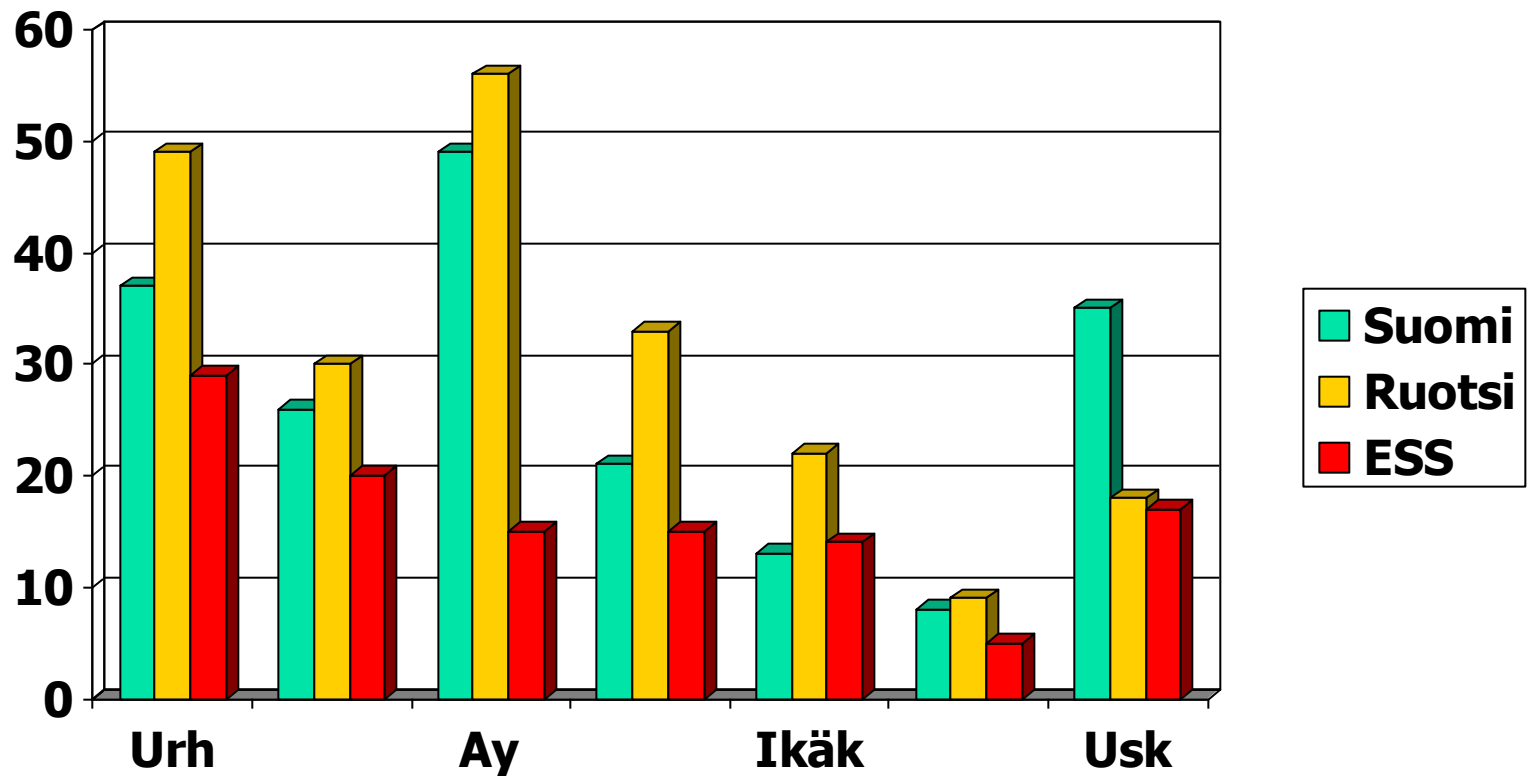

Rapautuuko ... ?

- Ei yleiskuva, muutokset eriytyvät
- Huolestuttavinta demokratian toimivuuden kannalta keskeisten järjestöjen osalta
- Erot Pohjoismaihin johdonmukaiset
- Toisaalta erot muuhun Eurooppaan toisensuuntaiset

Suomi – Ruotsi – ESS, osallistuneet jollain tavoin

Kansalaisyhteiskunnan merkitys

- Toiminnallisuus
- Osallistuminen, liittyminen
- Kansalaiseksi kasvaminen
- Tuki ja välittäminen
- Asiantuntijuus ja edunvalvonta
- Vaikuttaminen
- Identiteetin rakentaminen

Kansalaisyhteiskunnan anti

- Henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- Ihmisten osaamisen vahvistuminen
- Yhteisöllisyyden tuottaminen
- Sosiaalinen pääoma
- Sosiaalinen koheesio

Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen

- Kansalaisyhteiskunta 2006
- "Kohti aktiivista kansalaisuutta" OM 14/05
- 25 kehittämisehdotusta
- Kansalaistoiminta ytimenä
- Kansalaiset osallistujina ja vaikuttajina
- Nuoret ja k-vaikuttaminen
- Kasvatus
- Säädöspohja

Kansalaisyhteiskunnan ydin

- Merkitys tunnustetaan, rahoitus turvataan (rahapelitoiminta)
- Yleishyödyllinen luonne tunnustetaan (kilpailu-, verotus-, lainsäädäntö)
- Oman varainhankinnan turvaaminen (verovähennykset)
- Kansalaisjärjestöstrategiat
- Monikulttuurisuus, lähialue- ja

Kansalaiset osallistujina ja vaikuttajina

- Tiedonsaanti, kuulemisen lisääminen, palautejärjestelmä
- Esteet selvitettävä, vähän osallistuviin ja vaikeassa tilanteessa eläviin erityishuomio
- Palvelurakenne, lähi- ja asukasdemokratia
- Luottamushenkilöiden osallistumismahdollisuuksien

Nuoret ja kansalaisvaikuttaminen

- "Jota ei kuulla, lakkaa puhumasta"
- Omaehtoisen toiminnan edellytykset
- Malli lapsi- ja nuorisoaloitteille
- Äänioikeusikärajan laskeminen paikallisvaaleissa

Kasvatus

- Peruskoulu: oppilaskunnat lakiin, kokonaiskoulupäivä
- Ammattikoulutus: yhteiskunta-, yritys- ja työelämän opinnot
- AKK:t, kansalais- ja järjestötoiminnan opetus, tutkimus ja kehitystyö
- Verkostoyliopisto, tutkimus- ja kehittämiskeskus (JY)
- VS, järjestöopinnot, järjestöllisen sivistystyön resurssit
- Kansalaistoiminnan hyväksilukeminen

Säädösmuutokset

- 100 000 kansalais- ja järjestötoimijan koulutus 2006-2010
- Vastuunjaon selkiyttäminen säädöksissä
- Kirjanpitovelvollisuus yksinkertaiseksi
- Yksi tunniste
- Sähköisten välineiden käyttö päätöksenteossa
- Järjestöllisen työllistämisen tukiohjelma